

KASB-HUNAR MAKTABI O'QUVCHILARINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Rajabov Xusen Baxriddinovich

Nurota tumani 2-son kasb-hunar maktabi Kasbiy ta'lim o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7012930>

Annotatsiya. Maqolada kasb-hunar maktabining o'quvchilarini o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyardan foydalanishni ahamiyati bayon etiladi.

Kalit so'zlar: kasbga yo'naltirish, noan'anaviy dars, dars, darsning maqsadi, ilmiy-nazariy, uslubiy va psixologik-pedagogik, ta'lim-tarbiya.

ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ УЧАЩИХСЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИХ УЧИЛИЩ

Аннотация. В статье излагается значение использования современных педагогических технологий в процессе обучения учащихся ПТУ.

Ключевые слова: профориентация, нетрадиционный урок, урок, цель урока, научно-теоретический, методический и психолого-педагогический, учебно-воспитательный.

THE IMPORTANCE OF USING MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS

Abstract. The article describes the importance of using modern pedagogical technologies in the process of teaching vocational school students.

Keywords: career guidance, non-traditional lesson, lesson, the purpose of the lesson, scientific-theoretical, methodological and psychological-pedagogical, educational.

KIRISH

Kasbga yo'naltirish - shaxsning bo'lg'usi kasbiy faoliyat sub'ekti sifatida o'ziga nisbatan shakllanish jarayonini o'taydi, ya'ni kelajakda bozor iqtisodiyoti munosabatlariga moslashib boradi.

Noan'anaviy ta'lim - talabalarni o'z kasbiga qiziqtiruvchi, bilim doiralarini kengaytiruvchi, ularda hozirjavoblik xususiyatlarini tarbiyalovchi, faollashtiruvchi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi kabi didaktik funksiyalarni bajaradi.

Noan'anaviy ta'limning samaradorligi yana shundan iboratki, uning qatnashchilari yaxlit tizimli bilimga ega bo'ladi va mustaqil - ijodiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanishi negizida bo'lajak kasbiy faoliyatga oid boshlang'ich ko'nikmalar shakllantirilib, o'quv-tarbiyaviy jarayonni amaliyot bilan bevosita bog'lab olib borishni ta'minlaydi. Shuning uchun ham u, rivojlantiruvchi o'qitishning yuqori samarali usullaridan biri bo'lib hisoblanadi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Dars – aniq maqsadni ko'zlab belgilangan vaqtda bir xil yoshdagi o'quvchi, yoshlar bilan o'qituvchi rahbarligida olib boriladigan mashg'ulotdir.

Kasb — maxsus tayyorgarlik va ish tajribasi natijasida ma'lum bir sohada mehnat faoliyatni amalga oshirish uchun lozim bo'lgan nazariy bilimlar, amaliy ko'nikma va malakalar majmuasini egallagan, jismoniy imkoniyat, aqliy qobiliyat va huquqlari ta'minlangan mehnat faoliyati (mashg'uloti)ning turidir

Kasb-hunar maktabi — Xalqaro tasniflagichning 3-darajasiga mos keluvchi ta'lim dasturlari asosida 9-sinf bitiruvchilarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga qaratilgan boshlang'ich professional ta'lim bosqichida kadrlar tayyorlaydigan ta'lim muassasalari

Darsning maqsadi, mazmuni, hajmi ta'lim standartlari (o'quv reja, dastur, darslik va qo'llanma) asosida belgilanadi. Dars o'quv fanining xarakteri, o'tilayotgan materialning mazmuniga qarab turli usullar va vositalarda olib boriladi va ta'lim tizimining bir qismi sifatida tugallangan bilim beradi va navbatdagi bilimlarni o'zlashtirmoq uchun zamin yaratadi. Dars – ta'limning asosiy shakli ekan, u ilmiy, tizimli, tushunarli, ongli va faol bo'lishi, bilimlar mustahkam o'zlashtirilishi, o'quvchining shaxsiy xususiyatlari e'tiborga olingan holda tashkil etilishi dars oldiga qator didaktik talablarni quyadi. Jumladan:

Har bir dars aniq maqsadni ko'zlagan holda puxta rejalashtirilmog'i lozim. Bu jarayonda o'qituvchi darsning ta'limi va tarbiyaviy maqsadini belgilaydi. Dars bosqichlarini, ya'ni qanday boshlash, qanday tamomlash ko'rgazmali materiallardan foydalanish kabilarni oldindan hal qilib oladi. Dars kasb-hunar maktabning, ijtimoiy muhitning imkoniyatini hisobga olgan holda amaliyot bilan bog'lanmog'i, ko'rsatmali vositalar bilan jixozlanib o'tilishi o'quvchilarda ko'nikma hamda malakani shakllanishiga erishilgan bo'ladi.

Kasb - hunar maktablarining afzalligi, bu yerda 2 yil davomida umumta'lim va mutaxassislik fanlari integratsiyalashgan dasturlari asosida o'qitiladi. O'quvchiga o'zi tanlagan kasb bo'yicha bilim beriladi.

TADQIQOT NATIJALARI

Ta'lim nazariyasi va amaliyotida dars turlari va ularning tuzilishiga ham alohida muammo sifatida qaraladi va o'rganiladi. Darsda bilim, ko'nikma va malakalar bilan o'quvchilarni qurollantirishda asosiy rol o'ynaydi.

Bizga ma'lumki, o'qituvchining kasbiy malakasi tarkibida uchta komponent mavjud: ilmiy-nazariy, uslubiy va psixologik-pedagogik. Shuni ta'kidlash kerakki, uslubiy ta'minotni shakllantirish ilmiy-nazariy va psixologik-pedagogik mahorat sohasidagi bilim va ko'nikmalarga tayanadi. Matematika sohasida yetarlicha fundamental bilim darajasiga ega bo'lmagan holda, o'qituvchi metodik muammolarni samarali hal qila olmaydi. Misol uchun, o'quv jarayonini loyihalash ta'lim mazmunini tahlil qilish, mavzu materialining miqdori va darajasini aniqlash bilan boshlanadi. O'quv jarayonini tashkil etish o'quvchilar tomonidan assimilyatsiya qilinishi kerak. Ilmiy va nazariy tayyorgarlikning past darajasi bo'lgan o'qituvchi assimilyatsiya qilinadigan kontent ostida faqat darslik xatboshining matnini tushunadi. Shunday qilib, professional kompetentsiyani tashkil qilish oson emas ular umumlashtiriladi, lekin ular rasmda sxematik tarzda taqdim etilgan o'zaro bog'liqlikda.

MUHOKAMA

O'qituvchining eng muhim vazifasi pedagogik vaziyatning boshlang'ich shartlarining har qanday kombinatsiyasi uchun o'quv jarayonini modellashtirish, loyihalash va qurishdan iborat. Ushbu faoliyat bilan bog'liq holda biz o'qituvchining professional malakasini uchta darajaga ajratamiz.

Birinchi daraja empirik deb atash mumkin bo'lgan daraja, o'qituvchi o'zining amaliy faoliyatida tayyor ishlanmalar, tavsiyalar, mustaqil ravishda tahlil qilish va o'quv jarayonini loyihalashtirish, pedagogik muammolarni empirik tarzda hal qilish o'rniga nazariy jihatdan asosli yechimlarni topishga qodir emas.

Ikkinchi daraja, tashqi mavzu faoliyati ichki nazariy, ya'ni harakatlar maqsadini, kutilgan natijalarni, kutilgan harakatlarni, ularni bajarish shartlarini tushunish orqali amalga oshiriladi. Ushbu darajadagi o'qituvchi mavjud metodik tavsiyalar, ishlanmalar asosida taklif etilgan yechimlarni nazariy asosda tahlil qilib, pedagogik vositalar – usullar, shakllar, o'qitish vositalarini qo'llash tartibini ongli ravishda tanlashi mumkin.

Uchinchi daraja - o'qituvchi o'quv jarayonini mantiq asosida quradi, amaliy faoliyatda nazariy asoslarni erkin qo'llaydi, topadi o'quvchilarning rivojlanishiga va o'z-o'zini rivojlantirishga qaratilgan har qanday pedagogik va didaktik vazifani oqilona hal qila oladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kasb-hunar maktabi o'quvchilari tayyorlashda taklif etilgan kasbiy kompetentlikni rivojlantirish daraja va vositalaridan foydalanish yaxshi samara beradi.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 3-iyundagi 345-sonli qarori tahririda – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 04.06.2021- y., 09/21/345/0522-son.
2. Sh.O.Toshpulatova, M.Xidirov “Bo'lajak astronomiya fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirish va malakasini oshirish”, “Astronomiya fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish metodikasi: muammo va yechimlar” Respublika ilmiy- amaliy konferensiya materiallari (2022- yil 17- may).
3. Ю.Кудрярова - “Касб таълимининг замонавий ташкилий шакллари”, “Касб таълими” 209-гурух талабаси , 2018